

İLKÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERSİ İÇİN BİR DEĞERLENDİRME MODELİ

AN EVALUATION MODEL FOR PRIMARY VISUAL ARTS LESSON

Yüksel GÖĞEBAKAN*

Özet: Bu çalışma Görsel Sanatlar dersi kapsamında yapılan kil tablet çalışması adlı konu kapsamında kullanılacak olan değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada İlköğretim Görsel Sanatlar dersi Müze Bilinci ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanlarında yer alan kazanımlarla, Sosyal Bilgiler dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanı içerisinde yer alan ortak kazanımlar ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Yapılan bu çalışma Malatya Merkez Atatürk İlköğretim Okulu 7. sınıflardan random yöntemi ile seçilen iki şubede bulunan toplam 64 öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Çalışma kapsamında her iki dersin ortak kazanımları doğrultusunda hazırlanan ders planı çerçevesinde Malatya Arkeoloji Müzesi'ne bir gezi düzenlenmiştir. Düzenlenen bu gezi çerçevesinde bazı etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliklerden bir tanesi de müzede bulunan bir tableten yola çıkılarak yapılan özgün tablet çalışmasıdır. Yapılan bu tablet çalışmasının, Görsel Sanatlar dersi kapsamında hangi kriterlere göre değerlendirilmesi gerektiği konusu, çalışmanın asıl amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Görsel Sanatlar, Görsel Sanatlarda Değerlendirme

Extended Abstract: This study was done to determine the evaluation criteria to be used in a clay tablet production activity in visual arts lesson. In the study, the gains within the learning domains of museum awareness and formation in visual arts as specified in primary visual arts lesson curriculum were associated with the common gains specified within Science, Technology and Society learning domain.

In all applications that are done with learning fields, visual arts course tries to bring in contemporary improvements (in expressing oneself, communicating with this expression style, thinking creatively, solving problems, choosing information and materials etc...) by taking essentially the understanding which gives importance to qualification and as a result of approaches, it tries to bring in the concept of beauty to the students. While doing this, it has been aimed that perception summation, hand, eye and mind are combined and with this aim the

---

* Yrd.Doç.Dr., İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, yuksel.gogebakan@inonu.edu.tr

conscious implication of various techniques by counseling has been done. As part of instruction and education; using inside and outside the classroom when doing the lessons (park, garden, exhibition, museum, historical constructions, artist workshops, art and culture centers etc...), it helps to gain information and ability to be given and at the same time in the context of this information and abilities, it supports permanence for the information that is gained. Visual arts and social sciences courses have many common acquisitions especially in terms of instruction-education environment where the courses are done. This similarity brings closer the both courses in the context of transdisciplinary relation. As a matter of fact, it has been evaluated as a common acquisition that both courses deal with cultural and artistic changes which came from the past to the present. (MEB, 2006: 4). To fulfill these acquisitions, outside the class is preferred so that the interest of children increase, a flexible structure for education constitutes and puts forward a student oriented understanding. The acquisitions of both courses enable people to understand and evaluate the environment they live, and lead the individuals on how to set integration between the cultures of our modern times society and society that lived in the past. By relating the common acquisitions of these two different courses; when the courses are done in different places, without memorizing of students and at times when questioning is in the first place, the active attendance of students set the stage for forming a new understanding. (Yılmaz, 2011: 15). The cultural aim of a masterpiece apart from examining the relation with tradition, biography of the artist, manner, use of materials also examines how historical, cultural, political, social economic, religious incidents effects the art has taken place in the subjects of social sciences as well visual arts courses.

There are three learning ranges within the scope of visual arts. These ranges: Forming in Visual Arts, Visual Art Culture and Museum Awareness. Forming in Visual Arts is a learning place where visual art elements such as line, texture, stain, construction, space, colour and artistic arrangement principles such as balance, highlight, harmony, change, movement, rhythm, grading, ratio in company with chosen activity, proposed method and techniques with applications directed to sensual and dynamic acquisitions suggest, evoke, being developed and being repeated. Visual Art Culture is a learning place that things form with art such as "aesthetic", "art criticism", "art history" and other disciplines being introduced into each other as winding. Museum awareness learning place where historical sites as well as museums, monuments, historical structures, art galleries etc. are used as learning place and where students know pieces counted as culture and historical inheritance. With this learning style, students comprehend the universal one apart from the local one; they know the lands of our country which consist of various and rich archaeological layers and know the civilizations of

Anatolia and maybe the more important thing is that they gain conscious to protect these values. (MEB, 2006). Social sciences course has an expanding and continuing learning field from 4th grades at elementary education until 7th grades under different units.

These are: "Individual and Society", "Culture and Heritage", "People, Places and Environments", "Production, Consumption and Distribution", "Power, Government and Society", "Time, Sustainability and Change", "Science, Technology and Society" and "Global Connections" (Ata, 2006: 759). Many units in Social Studies and acquisitions of many subjects inside the learning area of Visual Arts lesson has too much resemblance with each other. This issue is especially taken into consideration in the study.

The study was conducted on 64 students selected randomly from among the 7th graders in Atatürk Primary School in Malatya province. As a part of the study, a trip to the Malatya Archeology Museum was arranged as required by the lesson plan prepared in line with the common gains of both lessons. Several activities were performed during this trip. One of the activities was a genuine tablet production activity based on a tablet in the museum. The main purpose of the present study is to decide what criteria to use to evaluate the tablets produced by the students in the visual arts lesson. With this aim, new evaluation models are developed of what kind of criterias must be used in the evaluation of the subject. The evaluation of models is handled as Evaluation Based on Visual Arts Process–Evaluation Based on Observation and Work or Product. The Applied Process and both of the work evaluation methods are for to measure the cognitive, psychomotor and sensual behaviours. The evaluation process is a kind of evaluation that allows the teacher to decide the progress of students while they are studying. With this process, observation of the students while studying and the realization of suggestions are predicated on. On the evaluation based on observation, it is important to diversify the observation tools for a healthy evaluation. Especially, the model of process evaluation observation form uses the applied studies as important evaluation criterias. Targets declared in advance are used as evaluation criterias in the evaluation of the work focused evaluation which contains the appliance studies of students at the end of process. Visual Arts is not only for appliance of course, also it is a culture area in which students get education on areas like history of art, aesthetics and art criticism. So, it is a must to evaluate the cognitive area next to work of art and process evaluation (Tuna, 2011: 261).

Key Words: *Education, Visual Arts, Evaluation in Visual Arts*

1. GİRİŞ

Eğitim sistem olarak üç ana temel unsurdan oluşmaktadır. Bu üç ana unsurun birincisi “amaçların/hedeflerin” belirlenmesidir. Her şeyden önce neyin öğretilmesi daha doğrusu ne gibi bir davranış değişikliğinin beklendiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Başka türlü söylemek gerekirse bir öğretim programı için ilk dikkate alınması gereken husus, öğrencilerde oluşması beklenen istendik davranışların neler olduğunun tespit edilmesidir. İkinci husus istendik davranışları oluşturmak için geçerli “öğrenme yaşantılarının” belirlenmesidir. Bu öğrenme yaşantıları içerisine yöntemler, ilkeler, araçlar ve öğrenme-öğretme etkinliklerinin tamamı girmektedir. Eğitim durumlarında amaçların gösterdiği istendik davranışları öğrenciye kazandırmak için neler (öğretilecek konu alanıyla ilgili üniteler, işler, işlemler), nasıl (öğretim yöntemleri ve stratejileri, öğretim ilkeleri, öğretim materyalleri, öğretme-öğrenme etkinlikleri), nerede (derslik ya da dersane, atölye, laboratuvar, gerçek ortam), ne zaman (öğretim yılı, ayı, haftası, saat, süresi-haftada kaç saat, kaç hafta) öğretileceğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Belirlenen hedeflere ulaşmada kullanılan öğrenme durumları eğitim sürecinin en önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır. Onun için öğrenme durumlarının çok iyi belirlenmesi gerekmektedir.

Bir eğitim sistemi içerisindeki önemli üçüncü unsur ise “değerlendirmedir”. Değerlendirme durumu, öğrenme yaşantıları sonrasında istendik davranışların gerçekleşme derecesinin tespit edilmesidir. Burada ise önemli olan davranışların gerçekleşme derecesini ölçecek olan araç ve etkinliklerin belirlenmesidir. Ölçme araçlarının hazırlanması, uygulanması, puanlanması, istendik davranışların kazanılma derecesinin istatistik işlemlerle belirlenmesi değerlendirme aşamasının önemli unsurlarıdır (Öztürk, 2007, 14). Ölçme aslında bir birim kullanılarak bir şeyin o birime göre farkını bulmaktır. Ölçmeye göre daha yeni bir kavram olan değerlendirme “insan davranışlarının herhangi yönünü nicelik ve nitelik olarak vasıflandırmaktadır. Değerlendirme kavramı ölçmeye göre daha geniştir. Değerlendirme çocuğun fiziksel, zihinsel, heycensal ve sosyal durumlarını içine aldığı gibi, başarısını da alır (Ataşen ve Yalçın 1976, 9). Eğitimde ölçülecek olanlar aslında hedef davranışlardır. Öğrencilerin hedeflere ulaşma dereceleri çeşitli ölçme araçları ile saptanır. Sınama durumları sonucu elde edilen bulgular, öğrencilere hedeflere ulaşma dereceleri, öğretmenlere ise gerçekleştirdikleri öğretim faaliyetlerinin etkililiği hakkında dönüt sağlar (Küçükahmet vd. 2002 Aktaran Çoban, 2007, 25). Yapılan herhangi bir öğrenme etkinliği içerisinde bu üç hususun ayrıntılı bir şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Aynı

zamanda eğitsel sürecin içerisinde sağlıklı bir gelişimin yaşanması için bu üç unsurun da kusursuz olarak işlemesi gerekmektedir. Bunların herhangi birinde yaşanacak olan problem bir karmaşanın yaşanmasına neden olacaktır.

Doğru hedeflerin belirlenememesi, nasıl öğretim sürecinde sorun yaşanmasına neden oluyorsa, değerlendirmenin sağlıklı yapılamaması da öğretim sürecinin olumsuz bir şekilde etkilenmesine neden olmaktadır. Değerlendirme aşamasında en bilindik değerlendirme kriteri kuşkusuz sınavdır. Sınav, ölçme ve değerlendirmeyle ilgilidir. Ölçme ise, niteliklere, özelliklere bağlıdır. Nitelikler, özellikler olmadan ölçme; ölçme ve ölçüt olmadan da değerlendirme yapılamaz. Değerlendirme, bir ölçme sonucunu bir ölçütle karşılaştırarak değer yargısına varma işidir (Sönmez 2007, 437). Bunun gerçekleşebilmesi için de ölçütün olması gerekmektedir. Ölçütün olduğu yerde bir de ölçü aletinin olması gerekmektedir ki, bu da değerlendirmenin olmazsa olmazlarından. Eğitim fiziksel uyarıcılar sonucu beyinde oluşan istendik biyo-kimyasal değişimler olarak tanımlanırsa, ölçülen, beyinde oluşan istendik biyo-kimyasal değişimler değildir. Değerlendirme kapsamında öğrencide gözlemeye karar verilen doğrudan ve dolaylı davranışların onun tarafından kazanılıp kazanılmadığının tespit edilmesidir. Eğer kazandı ise ne ölçüde kazandığını, kazanmadıysa neden kazanmadığını, kazanabilmesi için eğitim sistemi içerisinde nelerin yapılması gerektiğinin belirlenmesidir (Sönmez 2007, 437). Bu yönüyle değerlendirme aslında yaşanan program içerisinde aksayan yönlerin tespit edilip önlemlerin alınmasıdır. Bu yönüyle bir öğrenim durumu niteliği de taşımaktadır. Çünkü birçok alanda öğrenciler en çok değerlendirme aşamasında bilgi edinirler (Devinişsel alan). Sönmez'e göre eğitim sisteminin değerlendirilmesi altı basamakta gerçekleşir: Sistem ve öğelerine, öğeler arası ilişkilere kuramsal açıdan bakılarak yapılan değerlendirme bunlardan birincisidir. Sadece çıktılara bakılarak yapılan değerlendirme ki, burada süreç çok fazla bir önem taşımaz.

Çıktılarla beraber işlemlere de bakılarak yapılan değerlendirmede ürün kadar yaşanan süreç de değerlendirmeye dâhil edilir. Sanat eğitiminde yapılan değerlendirmede çoğunlukla bu yöntem kullanılır. Ancak şu da var ki, yalnız sanat eğitiminde değil psikomotor/devinişsel davranışların ölçüldüğü birçok değerlendirmede bu yöntem kullanılır.

Girdiler ve çıktılara bakılarak yapılan değerlendirmenin dışında bir de girdiler, işlemler ve çıktılara bakılarak yapılan değerlendirme vardır. Sonuncusu ise girdiler, çıktılar, belirleyiciler ile süzgeçlere bakılarak

yapılan değerlendirmedir (Sönmez 2007, 441). Başka bir eğitimci Ertürk de değerlendirme yaklaşımını altı grupta toplamaktadır. Bunlar: 1) yetişek tasarısına bakarak, 2) ortama bakarak, 3) başarıya bakarak, 4) erişiyeye bakarak, 5) öğrenmeye bakarak, 6) ürüne bakarak yapılan değerlendirmedir (Demirel 2007, 207). O halde değerlendirme yapabilmek için program içerisindeki bir unsura bakmak yeterli olmamaktadır. Bir program içerisinde çok farklı açılardan değerlendirmeler yapılabilmektedir. Bu çok farklı açılardan değerlendirme çalışmaları bir dizi işlemler gerektirmektedir. Anketler, testler, gözlem sistemleri, katılımcı gözlemleri, görüşmeler, kısa öykü kayıtları, arşiv kayıtları ve dolaylı ölçümler bunlardan bazılarıdır (Demirel 2007, 192). Hedeflenen davranışlar ve uygulanan öğrenme durumlarına göre, öğretmen bu kriterlerden biri ya da birkaçını kullanabilmektedir.

Bir öğrenme sistemi içerisinde üç alan bulunmaktadır. Bunlar: Bilişsel alan, Psikomotor/Devinişsel alan ve Duyuşsal alanlardır. Öğrenme programı içerisinde öğrencilerin bu üç alana yönelik davranışlar kazanması beklenmektedir. Bilişsel alan daha çok zihin gücüne dayalı bilgilerle ve bilgilerden doğan zihin yetenekleri ile ilgili öğrenilmiş davranışları kapsayan amaçlardır. Psikomotor alana ait amaçlar zihin ve kas koordinasyonunu gerektiren, kas gücüyle gösterilen davranışlarla ilgili amaçlardır. Duyuşsal alan amaçları ise bireyin doğduğu günden bulunduğu yaşa kadar çevresindeki olay, olgu ve nesnelere karşı geliştirmiş olduğu ilgi, tutum, değer, sevgi gibi özelliklerle ilgili amaçlardır (Öztürk 2007, 37). Mevcut olan bu alanlardan hangisinin kullanılacağı uygulanacak öğretim programına göre değişmektedir. Ancak şu da var ki, öğrenilmiş davranışların hemen hepsinde zihinsel, psikomotor ve duyuşsal özellikler vardır. Elbette hiçbir davranış diğerinden soyutlanamaz, öğrenilmiş olan hiçbir davranış tek bir alana girmez. Bilişsel alana giren bir davranış diğer taraftan duyuşsal alanla diğer bir boyutuyla da psikomotor alanla ilgili olabilmektedir. Hatta her alan kendi içerisinde bile farklılıklar göstermektedir. Bilişsel alanla ilgili davranışlarımızın hiç biri aynı seviyede bulunmamaktadır.

Bir değerlendirme aşamasında bilişsel alanın, psikomotor alanın ve duyuşsal alanın da ayrı ayrı ölçme yöntemleri ve araçları bulunmaktadır. Bilişsel davranışları ölçmek için sözlü testler, yazılı testler (kısa cevaplı çok sorulu, uzun cevaplı az sorulu, araştırmaya dayalı projeler), objektif testler (çoktan seçmeli sorular, doğru yanlış soruları, eşleştirmeli sorular, tamamlamalı sorular) kullanılmaktadır. Psikomotor alana ait davranışları ölçmek için ürün ölçmeye yönelik (dereceleme ölçekleri, puan kartları), süreç ölçmeye yönelik (dereceleme ölçekleri, puan kartları, kontrol

listeleri) gibi performans testleri kullanılmaktadır. Duyuşsal davranışları ölçmek için anket formu ölçekler ve gözlem fişleri gibi tutum ve alışkanlıkları ölçme araçları kullanılmaktadır.

Görsel Sanatlar dersindeki davranışlara bakıldığında bir taraftan bilişsel alanla ilgili davranışlar, bir taraftan psikomotor alanla ilgili davranışlar ve bir taraftan da duyuşsal alanla ilgili davranışlar yer almaktadır. Bu ders üç yönün kendi içerisinde çok iyi koordine edildiği bir alanı kapsamaktadır; ancak bu üç alan içerisinde ağırlıklı olarak kas koordinasyonuna dayalı olduğu için psikomotor davranışlar diğerlerine göre biraz daha ön plana çıkmaktadır.

Sanat eğitimi içerisindeki en tartışmalı konulardan birisi değerlendirmedir. Öğretmenin kendi bakış açısına göre bir değerlendirme yaptığı düşünüldüğünde ve bir beğeni ölçütü geliştirilmediğinde, yapılan değerlendirme çok kolaymış gibi görülebilmektedir (Kırıçoğlu, 1991: 209). Daha çok resmin plastik unsurlarının ön plan çıkarıldığı (renk, ton, çizgi, armoni, ahenk) sanatsallığın değil de becerinin (gördüğünü düzgün ve çok gerçekçi düz ve titiz bir şekilde çizmesi) ön plana alındığı durumda da değerlendirme sanat eğitimi kolay olarak düşünülür. Ancak ideal şartlar içerisinde, gerekli özen ve hassasiyet gösterildiğinde özellikle görsel sanatlarda değerlendirmenin çok da kolay olmadığı görülmektedir. Sanat eğitimi ya da görsel sanatlar eğitimi ölçme probleminin yaşanmasındaki en önemli neden, sanat eğitiminin nesnel olduğu kadar öznel nitelikler de taşımasıdır. Kuramsal boyuttaki özelliklerin ölçülmesinde öznellik üst düzeyde devreye girmemesine rağmen, uygulamalı çalışmalarda öznellik belirleyici olmaktadır (Yolcu 2004, 230). Sanat eğitimi de daha çok uygulama ağırlıklı olduğu için tabii ki öznellik çok daha fazla görülebilmektedir.

Ölçmede her ne kadar öznel yaklaşımların ölçme eylemine karışacağı tehlikesi olsa da, ölçmede kullanılacak iyi hazırlanmış ölçme aracı/ölçüt her şeyi kolaylaştıracaktır. Ölçütün en önemli sorunlarından birisi, ölçütte yer alacak niteliklerin gözlenebilir olmasıdır. Ölçütte yer alacak kriterlerin (eşit olarak mı?, Oranlı olarak mı?, Sıralı olarak mı?, Sınıflandırılarak mı?) belirlenmesi gerekir.

Planlanmış, formülleştirilmiş çalışmalar planlı bir değerlendirmede önemli rol oynamaktadır. Sanatın çalışma biçimi yöntemi diğer derslerden farklı olduğu için değerlendirmesi de kendi kural ve kaideleri içerisinde olacaktır. Diğer taraftan öğretmenin değerlendirme esnasında öznelliğe düşme ihtimali de sanat eğitimi değerlendirilmeyi zorlaştıran bir diğer

unsurdur. Uygulamada görülen sanatsallık yani anlatımcı ve yaratıcı öğeler, değerlendirme içerisindeki özneliği artırmaktadır. Bu da değerlendirmeyi güçleştirmektedir.

Sanat eğitiminde değerlendirme, yapılan çalışmaların ne ölçüde başarılıp başarılmadığının, amaçlarına ne derecede varılabildiğinin, ölçütlerle tespit edilmesi olarak düşünülebilir (Türkdoğan 1984, 101). Ayrıca saptanan hedeflere göre çocuğun sergilediği davranıştaki yeterliliğini ölçmek olarak da düşünülür. Çocuklardaki gelişme ve hangi aşamaya geldiğini öğrenme ihtiyacı, değerlendirmeyi sanat eğitimi içerisinde zorunlu hale getirmektedir. Aynı zamanda okullarda oluşturulan sınav yönetmeliklerinin uygulanma zorunluluğu ve çocukların ödüllendirilmesi durumu da değerlendirmeyi zorunlu hale getiren diğer etkenlerdir (Türkdoğan 1984, 101). Yapılan çalışmaların beklenen hedefleri gerçekleştirip gerçekleştirmediğinin belirlenmesi aynı zamanda kullanılan öğrenme durumları hakkında bilgi verdiği için de ayrıca bir önem taşımaktadır.

Elbette bir öğretim programının uygulanması sonrasında öğrenmenin ne ölçüde gerçekleştiği ve ne düzeyde bir öğrenmenin gerçekleştiğini tespit etmek eğitsel yapı içerisinde zorunluluk arz etmektedir. Bir taraftan yaşanan bu değişimin sınanması diğer taraftan da sınamada kullanılacak ölçme araçlarının belirlenmesi gerekmektedir. Burada ölçme, herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucunu sayılarla ya da başka sembollerle ifade etmektir (Yolcu, 2004, 229). Aynı tür içinde öğrencilerin notla değerlendirilmesine olanak veren ölçütleri saptamak ve bu ölçütlere göre öğrencileri derecelendirmek için yapılan çalışmalar "sınamak" olarak tanımlanır. Değerlendirme derecesiyle aynı gibi görünse de değerlendirmede yalnız bitmiş iş değil işin yapılış süreci içinde öğrencinin sergilediği önceden saptanan ya da o süreç sırasında ortaya çıkan kimi davranışları da kapsar (Kırıçoğlu 1991, 221). Değerlendirme aslında bu yönüyle bir yöntem boyutu kazanmaktadır. Programın kalitesini, öğretim ve öğrenimin düzeyini yükseltmek, hedeflerin gerçekleştirilmesindeki ihtimalleri artıran bir yöntemdir. Yalnız öğrenci için değil aynı zamanda öğretmen için de bir geribildirim kaynağı olarak görülür (Artut 2001, 293). Bu durumda göstermektedir ki, değerlendirme yalnız öğrencinin genel sanatsal gelişim düzeyinin bir sonucu değil, aynı zamanda öğretmenin de başarısının bir göstergesidir.

Öğretmen sınıf içerisinde ortaya çıkan her çalışmanın özneliğini görmek zorunda olduğu için değerlendirme açısından sorun yaşayabilir. Öğretmen bu yaşananlar karşısında belirlediği değerlendirme ölçütlerinin dışına

çıkabilir, çok yönlü düşünmesi ve bakmasını gerektirir. Yapılan notla değerlendirmede yalnız öğrenci çalışmasındaki kişisel anlatım ve yaratıcılık rol oynamamalı, aynı zamanda öğrencinin sanatsal öğrenme sürecinde kazandığı teknik beceri (gördüğünü yansıtabilme), araç-gereç kullanımındaki yeterlilik gibi öğeler de notla değerlendirmede göz önünde bulundurulmalıdır (Buyurgan ve Buyurgan 2007, 279).

Buyurgan ve Buyurgan sanat eğitimi kapsamında notla yapılan değerlendirmede beş ölçüt ortaya koymaktadır. Bunlardan birincisi öğrencilerin yapılan uygulamalar çerçevesinde ortaya koymuş oldukları ürünlerde bulunan yaratıcı öğelerdir. İkincisi teknik beceridir. Yani öğrencinin ürün ortaya koyma sürecinde araç ve gereci kullanmadaki yeterliliğidir. Bir diğer husus gördüğünü yansıtmaya becerisidir. Değerlendirme kriterlerinden bir diğeri ise çalışmanın zamanında tamamlanmasıdır. Öğrencilerin yapılan çalışmalarını bitirmeye yönlendirilmeleri sağlanırken bunun da zaman dâhilinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bir diğer değerlendirme kriteri verilen bilgileri uygulamadır. Sonuncusu ise öğretmenin kullanması gereken kanaat (Buyurgan ve Buyurgan 2007, 279). Öğrencinin derse olan ilgisi ve katılımı, ders için gerekli malzemeyi zamanında getirmesi, yapması gereken herhangi bir araştırmayı zamanında yapması ve sunması kanaat verilmesinde göz önünde bulundurulmalıdır. Buradaki kanaat notunu belirleyen birçok unsur bulunmaktadır. Ancak şu da vardır ki yapılan değerlendirme kriterlerinin belirlenmesinde tam anlamıyla bir birliktelik sağlanamamaktadır. Belirlenen her kritere verilen not farklılık göstermektedir. Yüz puan üzerinden yapılan bir değerlendirme kapsamında çalışmadaki özgünlük, içtenlik ve duyarlılık, yani duyuşsal alan 25 puan üzerinden, öğrencinin duygularını gerece aktarmadaki başarısı (duyuşsal ve psikomotor) 25 puan, sanatsal elemanların uyumu, kompozisyon şeması (duyuşsal) 25 puan, süreyi kullanma becerisi, iş bitirme sorumluluğu 15 puan ve öğrencinin temiz ve düzenli olması ise 10 puan olarak değerlendirilebilir. Bu değerlendirmede ilk üç davranış, anlatımsal amaçların davranışları olduğu ve ulaşılması diğerlerine oranla daha zor olduğu için 25'er puan olarak belirlenmiştir. Bu davranışlar aynı zamanda hem ürünün hem de öğrencinin kendisi hakkında bilgi vermektedir. Son iki davranışın 15 ve 10 puan olarak değerlendirilmesi, her ikisinin daha çok öğrencinin yaklaşımı ve tutumuna yönelik olduğu kadar, beceriye dönük davranışlar olmalarıdır (Yolcu 2004, 231). Görsel sanat eğitiminde değerlendirme kapsamında süreç de ürün kadar önem taşımaktadır. Ürün ve süreç kimi zaman birlikte kimi zaman ise ayrı ayrı ele alınır. Uygulama çalışmasında bu iki unsurun birbirlerini tamamlayan

iki önemli unsur olduğu hiçbir zaman unutulmamalıdır. Görsel sanat eğitiminde değerlendirilen üründür; ancak, ürün elde edilinceye kadar geçirilen evrelerdeki kazanılan davranışların tümüyle birlikte “ürün”dür.

Sanat eğitiminde değerlendirme, öğretim yoluyla geçerli kılınmış süreçte ve sonuçta yer alan tüm davranışlara değer yargısı ile yaklaşmaktır. Kırısoğlu görsel sanat eğitiminde şu noktaları değerlendirmede dikkat edilmesi gereken noktalar olarak göstermektedir:

1. Öğrencinin, o aşamaya gelinceye kadar kazandığı değerler,
2. Okulun öğrenciye sunduğu araç, gereç donanımı ve öğretim kaynakları,
3. Öğrencinin öğrenme kapasitesi ve öğrenme gücü,
4. Programda ön görülen etkinlikler ile öğrenme durumunda ortaya çıkan öğrenme ve sorun çözme durumları (Kırısoğlu 1991, 213).

2. YÖNTEM

2. 1. Katılımcılar

Çalışma çerçevesinde öğrenci gruplarının gerçek bilgi düzeyleri, beceri durumları, psikomotor ve duyuşsal yönleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma 2008-2009 eğitim öğretim dönemi bahar yarıyılında Malatya Merkez Atatürk İlköğretim Okulu 7. sınıflardan 7-İ ve 7-F şubelerindeki öğrencileri kapsamaktadır.

Çalışma otuz ikişerli iki gruptan toplam altmış dört öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma bulguları öğrencilerin Malatya Arkeoloji Müzesi’nde yapmış oldukları "Malatya Arkeoloji Müzesi’nde yer alan bir tablet, yazıt, stel ya da mühürden yola çıkarak kilden özgün bir çalışma yapma" amacı doğrultusunda yapılmış olan kil tablet çalışmalarıyla sınırlıdır.

2. 2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama kısmını Malatya Arkeoloji Müzesi’nde her iki şubeye ait öğrencilerin, Ugarit Alfabesine ait harf karakterlerini kullanarak yapmış oldukları “Kil Tablet Çalışmaları” oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında Görsel Sanatlar ve Sosyal Bilgiler derslerinin kültür varlıkları ile ilgili ortak kazanımları doğrultusunda hazırlanan program dâhilinde her iki öğrenci grubu ile farklı zamanlarda Malatya Arkeoloji Müzesi'ne gezi düzenlenmiştir. Düzenlen bu gezilerde öğrencilerden Malatya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bir tablet, yazıt, stel ya da mühürden yola çıkarak, Ugarit Alfabeti'ne ait harf karakterlerini kullanarak kilden özgün bir çalışma yapmaları istenmiştir. Çalışmanın verilerini yapılmış olan bu kil tablet çalışmaları oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin çözümlemesinde araştırmacı tarafından belirlenen farklı değerlendirme kriterleri kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacını yapılan değerlendirme yaklaşımları oluşturduğu için, kullanılan değerlendirme kriterleri bulgular ve yorumlar kısmında verilmiştir.

3. BULGULAR

Görsel Sanatlar dersinde değerlendirmenin her zaman bir problem olduğu bilinmektedir. Subjektif tavrın değerlendirme içerisinde çok etkin bir şekilde kullanıldığı, objektif değerlendirme kriterlerinin oluşturulamayacağı her zaman yapılan değerlendirmelerin güvenilirliğini zedeleyen önemli etken olarak görülmektedir. Yapılan bu çalışmada Görsel Sanatlar dersinde de objektif bir değerlendirme kriteri oluşturulabileceği bir örnekle ortaya konulmaktadır.

Çalışmada İlköğretim 7. sınıflarında okutulmakta olan Görsel Sanatlar dersi ile Sosyal Bilgiler dersinin kültür varlıklarıyla ilgili ortak kazanımları dikkate alınarak bir ders planı hazırlanmıştır. Görsel Sanatlar dersi Müze Bilinci ve Görsel Sanatlarda Biçimlendirme öğrenme alanı ile Sosyal Bilgiler dersi Bilim, Teknoloji ve Toplum öğrenme alanının (Söz uçar, yazı kalır konusu) ortak kazanımları plan içerisinde kaynaştırılmıştır. Çalışmada, öğrencilerden, düzenlenecek ziyaretle Malatya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bir tablet, yazıt, stel ya da mühürden yola çıkarak kilden özgün bir çalışma yapmaları amaçlanmıştır.

Görsel Sanatlar Dersi İle İlgili Kazanımlar:

9. Tarihi eserlerimize sahip çıkılmasının herkes için bir ulusal görev olduğunu benimser. (MB)

10. Kültürel miras olan eserlerin, kaçakçılığının sonuçlarını tartışır. (MB)
11. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihi eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar. (MB)
12. Tarihi eserlerin müzelere teslim edilmesi gerektiğinin bilincine ulaşır.(MB)
9. Yaptığı çalışmaları sergilemekten ve çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır. (GSB)

Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımları:

2. İlk yazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark eder.

Görsel Sanatlar ve Sosyal Bilgiler derslerindeki ortak kazanımlarını içeren öğrenme alanları ve konu kazanımlarına uygun öğretim etkinlikleri ve ders planları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Görsel Sanatlar ve Sosyal Bilgiler derslerinin kültür varlıklarını tanıma ve sahip çıkma bilincini ortaya koymaya yönelik kazanımlar dikkate alınarak hazırlanan ders planları ve ders etkinlikleri işlenmiştir. Yapılan çalışmada Görsel Sanatlar dersi içerisinde yer alan tarihi eser/kültür varlığı, müze, ören yeri, anıt, kültürel miras ve bunların tanınmasına ait kazanımlar Sosyal Bilgiler dersindeki ilkyazı örneklerinden yola çıkarak yazının kullanım alanlarını ve bilgi aktarımındaki önemini fark edilmesine yönelik kazanımı ilişkilendirilmiştir. Bu kapsamda Malatya Arkeoloji Müzesi'nde bulunan yazıt, stel, kitabe vs. gibi kültür varlıkları iletişim bağlamında ele alınmıştır. İlyazının kullanımı, iletişimde yazının yeri, yazının icadından önce insanların kullanmış oldukları iletişim araçları, ilk insanların kullandıkları alfabeler, dünyanın farklı bölgelerinde insanların kullandıkları yazı ve alfabe türleri vs. gibi konularla ilgili olarak bilgi verilmiştir. Sonrasında ise öğrencilerden Ugarit Alfabesi'ne ait harf karakterlerini kullanarak kil tablet üzerine bir metin yazmaları istenmiştir. Sonrasında ise yazılan bu metinlerin tercüme yapılmıştır.

Çalışmanın değerlendirilmesi kapsamında Bilişsel, Psikomotor ve Duyuşsal davranışları ölçmek için farklı araçlar geliştirilmiştir. Bilişsel davranışları ölçme araçları hazırlanırken bilişsel alanın bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme aşamalarının tamamının kullanılmasına dikkat edilmiştir. Bilişsel alanın bilgi basamağını ölçmeye yönelik ölçme araçlarında eşleştirmeli sorular kullanılmıştır. İki grup

halinde verilen ve birbirleriyle ilgili olan bilgi içeriğinin, belli bir açıklamaya göre eşleştirmesini gerektirir. Bu tür sorularla; terimlerle tanımları, işaretlerle anlamları, tekniklerle uygulandığı yerleri, tarihlerle tarihi olayları eşleştirmek mümkün olmuştur. Eşleştirmeli soruların tercih edilmesindeki en önemli neden, dört, beş, altı tane çoktan seçmeli soruyla ölçülebilecek bir bilgiyi bir soruyla ölçebilir, ölçülebilir olunmasıdır.

Bilişsel alanın kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme düzeyindeki davranışları ölçmek için uzun cevaplı- az sorulu testler uygulanmıştır. Bu sorular bilişsel davranışların her düzeyini kolayca ölçmesinin yanında, öğrencilerin yazılı anlatım yeteneklerini de geliştirmektedir. Aynı zamanda söz dağarcığı testi ile bilişsel alanın bilgi basamağına ait bilgiler ölçülmüştür (Form 1).

Form 1.

Soru 1.

Bilişsel Alana Ait Davranışları Ölçmeye Yönelik Hazırlanan Sorular

Yönerge: Aşağıdaki A sütununda, kullanılan bazı alfabeler, B sütununda ise o alfabelerin kullanıldığı bölgeler verilmiştir. Hangi alfabenin hangi bölgede kullanıldığını bulup başındaki harfi ilgili alfabenin başındaki boşluğa yazınız.

A. ALFABELER

- ( ) 1. Göktürk
- ( ) 2. Latin
- ( ) 3. Arap
- ( ) 4. Grek
- ( ) 5. Hurice
- ( ) 6. Akkadca
- ( ) 7. Ugarit

B. KULLANILDIĞI BÖLGE

- A Orta Asya
- B Avrupa
- C Orta Doğu
- D Ege
- E Anadolu
- F Mezopotamya
- G Suriye
- H Uzak Doğu
- I Afrika
- J Kuzey Amerika
- K İskandinav Bölgesi

Soru 2.

- I. Göktürk Alfabesi
- II. Uygur Alfabesi
- III. Arap Alfabesi
- IV. Latin Alfabesi
- V. Kiril Alfabesi

Yukarıda Türklerin kullanmış olduğu alfabeler verilmiştir.

Kronolojik sıralanış hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) I, II, III, IV, V
- B) III, II, I, IV, V
- C) I, IV, V, III, II
- D) I, II, V, IV, III

Soru 3.

Körlerin yazıp okumalarını sağlayan kabartma karakterlerden oluşan alfabe hangisidir?

- A) Ugarit
- B) Braille
- C) Latin
- D) Kiril

Soru 4.

Tarihte ilk yazılı antlaşma hangisidir?

- A) Kadeş Antlaşması
- B) Uşi Antlaşması
- C) Karlofça Antlaşması
- D) Ankara Antlaşması

Soru 5.

Ülkemizdeki kültürel mirası Avrupa ülkelerindeki kültürel mirasla karşılaştırdığımızda nasıl bir sonuca varırsınız?

Soru 6.

Kültürel miras olan tarihi eser kaçakçılığının yüksek düzeyde olmasının nedenleri nelerdir?

Soru 7.

Kültürel mirasa ait eserlerin, kaçakçılık açısından, daha iyi muhafaza edilebilmesi için ne gibi girişimlerde bulunulması gerekmektedir?

Soru 8.

Eğitsel açıdan yaşananlar mı, yoksa ekonomik alanda ki gelişmeler mi kültürel mirasın korunmasında daha fazla belirleyici olmaktadır?

Çalışmada psikomotor davranışların ölçülmesinde performans testleri kullanılmıştır. Dersin amaçları arasında bulunan performans ile ilgili davranışlar bilgi testleri ile ölçülemediğinden dolayı bu tür hedeflerin ölçülmesinde performans testleri denilen testler kullanılmıştır. Bu testler bir taraftan davranış yapılırken (süreç) gözlenir diğer taraftan da belli işlemler sonrasında ortaya çıkan ürünün niteliklerine bakılmak için kullanılır. Bu değerlendirme yapılırken süreç üzerinde, ürün üzerinde veya bu ikisinin bileşimi üzerinde durma seçilebilir. Süreç ölçülürken, işin yapılmasında izlenen yol, seçilen yolun hedeflere uygunluğu, işin yapılma hızı ölçülür (Form 2).

Form 2.**DERECELEME ÖLÇEĞİ****(Süreç İçin)**

Açıklama: Bu ölçek "Malatya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bir tablet, yazıt, stel ya da mühürden yola çıkarak kilden özgün bir çalışma yapma" amacının davranışlarını gözleyerek ölçmek üzere hazırlanmıştır. Derece değerine göre puanlayınız.

Derece Değerleri: Çok iyi: 4   İyi: 3   Orta:2   Kötü:1
Yapılmadı: 0

Sınıf:.....

Tarih:...../...../.....

**GÖZLENECEK
DAVRANIŞLAR****ÖĞRENCİLER A B C D E**

1.Derse uygun araç-gereçle geldi
2.Müzedeki yararlanacağı eseri belirledi
3.Ele aldığı eserin karakalem çizimini yaptı
4.Karakalem çizimi renklendirdi
5.Kil ve kullanacağı malzemeleri çalışma alanına düzenli bir şekilde yerleştirdi
6. Kil uygun kıvama getirildi
7.Hazırlanmış olan kilden merdane yardımıyla çeşitli şekiller oluşturuldu
8.Ele almış olduğu eserden yola çıkarak kile uygun şekli verdi
9.Kilin üzerine yazacağı kelime grubunu belirledi
10.Her hangi bir kazıyıcı yardımıyla kelime grubunu kilin üzerine yazdı
11.Etraftaki malzemeleri toparlayarak çalışma mekanını temizledi
12. Kil tablet kurduktan sonra su bazlı boyalarla tableti renklendirdi
13.Çalışma mukavva üzerine yapıştırılarak sergilenecek hale getirildi
14. Tablet üzerine yazılan kelime gruplarının tercümesinde arkadaşlarıyla yardımlaştı
15. Zamanı verimli kullandı ve çalışmayı zamanında bitirdi
TOPLAM TAM PUAN: (15X4)=70
NOT

Ürün (bitirilmiş iş) ölçülürken, işin yapılmasında izlenen yol ölçülmez, işin kalitesi, önceden saptanan ölçü ve doğruluk standartlarına uyup uymadığı ölçülür (Form 3). Burada yapılan kil tablet çalışmasının ortaya çıkmasından sonra nasıl bir puanlama yapılacağına yönelik ürün dereceleme ölçeği oluşturulmuştur.

Form 3.**DERECELEME ÖLÇEĞİ****(Ürün İçin)**

Açıklama: Bu ölçek "Malatya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bir tablet, yazıt, stel, ya da mühürden yola çıkarak kilden özgün bir çalışma yapma" amacının davranışlarını gözleyerek ölçmek üzere hazırlanmıştır. Derece değerine göre puanlayınız.

Sınıf.....

Tarih:...../...../.....

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	ÖĞRENCİLER	A	B	C	D	E
1.						
2. Tablette kullanacak kili kıvama getirildi						
3. Kil düzgün ve pürüzsüz hale getirildi						
4. Kilin ölçüsü çalışılacak kompozisyona uygun hale getirildi						
5. Merdane yardımıyla kil gerekli kalınlığa getirildi						
6. Kilin üzerine kelime grubu düzgün bir şekilde aktarıldı						
7. Kilin üzerinde kimseden etkilenmeden özgün kompozisyon oluşturuldu						
8. Çalışmada sanatsal elemanlar uyumlu bir şekilde kullanıldı						
9. Çalışmada sanatsal ilkeler estetiksel bir uyum içerisinde kullanıldı						
10. Duygularını çalışmaya başarılı bir şekilde aktardı						
11. Çalışmanın renklendirilmesinde uygun renk tercihinde bulunuldu						
12. Çalışma düzenli ve temiz bir şekilde oluşturuldu						

13. Çalışma mukavvanın üzerine düzenli bir şekilde yapıştırıldı

14.Çalışma sergilenecek hale getirildi

TOPLAM TAM PUAN:
(14X4)=56

NOT

Bazen ürün süreçten ayrı olarak ölçülmezken, bazı durumlarda da üründen ayrı olarak süreci ölçmek olanaksızdır. Ürünün ölçülmesinde, nitelikli ürünü nitelikli olmayan üründen ayırt edecek nitelikler önceden belirlenmelidir. Ürün ve süreç yönünden öğrencide geliştirilecek özelliklerin ifadesinde bu standartların belirtilmiş olması gerekir.

Çalışma kapsamında psikomotor davranışların ölçülmesinde kullanılan ölçekler, dereceleme ölçekleri ve kontrol listeleridir (Form 4).

Form 4.

KONTROL LİSTESİ

Açıklama: Aşağıdaki listede öğrencinin " Malatya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bir tablet, yazıt, stel ya da mühürden yola çıkarak kilden özgün bir çalışma yapma" davranışları sırasıyla yer almaktadır. Davranışları gösterme durumuna göre evet veya hayır sütununa (X) işareti koyunuz. Tüm davranışları yapabilen aday başarılı olacaktır

Adayın Adı Soyadı :

Gözlem Yapan :

Gözlem Tarihi :

GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR

Evete

Hayır

1.Mağara sanatı ve ilk insanların iletişim araçlarıyla ilgili araştırma yaparak derse ön hazırlıkla geldi mi?

2.Basım teknolojisinde yaşanan gelişmelerle ilgili olarak araştırma

---

yaptı mı?

3.Hazırladığı araştırmayı ve topladığı görselleri raporlaştırdı mı?

4.2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nu inceledi mi?

5.Derste kullanılmak üzere üzerine yazı yazılacak nesnelere ve çizim kalemleri getirerek derse istekle katıldı mı?

6.Gerekli araç ve gereçleri (fırça, kil, su, merdane, toz ve toprak boya, temizlik malzemeleri) getirdi mi?

7.Müze gezisinde kurallara uygun davrandı mı?

8.Müzede uygulanan altı şapka etkinliğine katıldı mı?

9.Müzede ki kil tablet çalışmasına katıldı mı?

10.Amaca uygun malzemeler kullanarak özgün çalışma yaptı mı?

11.Çalışma kağıdını hazırladı mı?

12.Malzemeleri israf etmeden düzenli bir biçimde kullandı mı?

13.İş bitiminde ortamı temiz ve düzenli olarak bıraktı mı?

14.Bir eserin müzeye teslim edilme aşamalarıyla ilgili sınıf etkinliğine katıldı mı?

---

15. Yapmış olduğu çalışmayı sergileyecek hale getirdi mi?

TOPLAM

Dereceleme Ölçekleri; işin veya ürünün yapılış sürecini gözleyerek ya da bitmiş bir işin (ürünün) kalitesini gözleyecek ölçmeye-puanlamaya yardımcı ölçeklerdir.

Çalışmada duyuşsal alana ait davranışların ölçülmesinde, öğrencilerin davranışlarını gözlemede kullanılabilecek gözlem fişleri kullanılmıştır (Form 5).

Form 5.

GÖZLEM FİŞİ

(Duyuşsal Davranış Ölçeği)

Açıklama: Bu ölçme aracı öğrencinin "Malatya Arkeoloji Müzesi'nde yer alan bir tablet, yazıt, stel ya da mühürden yola çıkarak kilden özgün bir çalışma yapma" derslerine ilişkin bazı davranışlarını gözleyerek ölçmek üzere hazırlanmıştır. Derece değerine göre puanlayınız

Derece Değerleri:

Evet: 3
Hayır: 1

Kısmen: 2

Sınıf.....

Tarih: ...
.../...../
.....

Amaç	No	GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	ÖĞR ENC İLER	A B	C	D
1		1.Planlı düzenli çalışma				
		2.Zamanı iyi kullanma				
		3.Materyalleri iyi kullanma				
		4.Derse zamanında gelme				
		5.Araç gereci tam getirme				
		6.Ders süresini iyi kullanma				

	7.Yapmış olduğu çalışmanın öneminin ve gerekliliğinin farkına varma
2	8.Önlük giyme
	9.Boyaları masanın üzerine düzgün dizmek
	10.Modelaj malzemelerin kullanımında gerekli hassasiyeti gösterme
	11.Maket bıçağını, kesici ve delici aletleri dikkatli kullanma
	12.Kullanılmadığı zamanlarda maket bıçağı ve boyaları kapalı tutmak
	13.Yapıştırıcıları kapalı tutmak ve eldiven kullanmak
3	14.Hoşgörülü olma
	15.Paylaşma
	16.Selamlaşma
	17.Yardımlaşma
	18.Haklara saygı gösterme
	19.Güler yüzlü olma
	Toplam Tam Puan: 19X3=57

Gözlem fişleri dereceleme ölçekleri gibi kullanılır, ancak daha uzun süreli bir gözlem gerektirir. Bunun için çalışma kapsamındaki her iki ders planı ve etkinlikler için bir gözlem fişi kullanılır. Gözlemi yapanların gözleneneye karşı duydukları duyguları ve algıları puanlamaya katmamalarına dikkat edilmelidir. Çalışma kapsamında hazırlanan ve her iki ders planını içerisine alan gözlem fişinin gözlenecek davranışların birinci kısmında verimlilik, ikinci kısmında güvenlik ve üçüncü kısımda ise insan ilişkileri dikkate alınmıştır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Görsel Sanatlar dersi, öğrencilerin bilişsel, psikomotor ve duyuşsal davranışlarının gelişimi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu davranışların kazandırılması için uygulanan öğrenim durumlarının amacına ulaşip ulaşmadığının tespit edilmesi yapılan değerlendirmelerle belirlenmektedir. Ancak alanın taşımış olduğu öznelikten dolayı değerlendirme kapsamında yapılan ölçütlerin güvenilirliği devamlı tartışma konusu olmuştur. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki, her ne kadar öznel bir yapı hâkim olsa da, objektif değerlendirme kriterlerinin oluşturulması ve bu kriterlerin uygulanması her zaman mümkün olabilmektedir. Yapılan bu çalışma da göstermiştir ki planlı, programlı ve en ufak ayrıntısına kadar detayların dikkate alınarak hazırlanan değerlendirme ölçütleri bunu gerçekleştirebilmektedir. Bu çalışma kapsamında hazırlanan değerlendirme kriterleri gerek iki boyutlu gerekse üç boyutlu çalışmalarda kullanılabilir bir nitelik taşımaktadır. Özellikle program hazırlayıcıları ve ders öğretmenleri benzer kriterler doğrultusunda amaca uygun değerlendirme ölçütleri hazırlayabilmektedirler. Teknolojik ve bilişim alanında yaşanan değişimler her ne kadar farklı bakış açıları getirmiş olsa da belirlenen değerlendirme kriterlerinin güvenilirliği her zaman olabilmektedir. Burada en büyük sorumluluk Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerine düşmektedir. Bu dersin öğretmenleri her zaman yapacakları değerlendirmelerde bilişsel, psikomotor ve duyuşsal alana yönelik davranışları dikkate almak zorundadırlar. Elbette Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin lisans düzeyinde Özel Öğretim Yöntemleri ve Okul Deneyimi dersleri kapsamında bunu çok iyi bir şekilde almaları gerekmektedir. Yapılan bu uygulama aynı zamanda lisans düzeyi için de örnek bir nitelik taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- ARTUT, K. (2001). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, (1. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- ATA, B. (2006). **Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi**, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- ATAŞEN, M. ve YALÇIN, H. (1976). **Ölçme ve Değerlendirme**, İzmir: İzmir Eğitim Enstitüsü Ders Kitapları Yayınları.
- BUYURGAN, S. ve BUYURGAN, U. (2007). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**, (2. Baskı), Ankara: Pegema Yayıncılık.
- BUYURGAN, S. ve MERCİN, L. (2005). **Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları, (1. Basım)**. ÖZSOY, V. (Editör), Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları.
- ÇOBAN, A. (2007). **Temel Kavramlar, Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- DEMİREL, Ö. (2007). **Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme**, (10. Baskı), Ankara: Pegema Yayıncılık.
- KIRIŞOĞLU, O. T. (1991). **Sanatta Eğitim-Görmek, Anlamak, Yaratmak**, Ankara: Demircioğlu Matbaacılık.
- MEB. (2006). **Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu**, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- ÖZTÜRK, M. (2007). **Öğretim Planlama-Uygulama ve Değerlendirme**, (2.Baskı), Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- SÖNMEZ, V. (2007). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**, (13. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- STOKROCKI, M. ve KIRIŞOĞLU, O. (1996). **Sanat Öğretimi (Ortaöğretim)**, Ankara: Millî Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi.
- TUNA, S. (2011). **Sanat Eserini Değerlendirme, Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi**, Ankara: Pegem Akademi.
- TÜRKDOĞAN, G. (1984). **Sanat Eğitimi Yöntemleri (Resim-İş Öğretimi)**, (2. Baskı), Ankara: Kadioğlu Matbaası.

YILMAZ, M. G. (2011). **Görsel Sanatlar Eğitimi, Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi**, Ankara: Pegem Akademi.

YOLCU, E. (2004). **Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri**, (1. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.